

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/69/2024
Identifikačné číslo spisu:	2218011937
Dátum vydania rozhodnutia:	16.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2218011937.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 16. júla 2025 v Bratislave v trestnej veci obvineného L. X. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b) Trestného zákona, o dovolaniach obvineného a matky obvineného S. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/86/2023 z 20. februára 2024 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda, sp. zn. 1T/131/2018 z 12. septembra 2022 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolania obvineného L. X. a matky obvineného S. X. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej tiež „okresný súd“, „prvostupňový súd“ alebo „súd prvého stupňa“), sp. zn. 1T/131/2018 z 12. septembra 2022 bol obvinený L. X. uznaný za vinného za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b) Trestného zákona ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

od presne nezisteného dňa mesiaca február 2011 do presne nezisteného času dňa 13.08.2018, s výnimkou dátumov uvedených v Trestnom rozkaze Okresného súdu Dunajská Streda sp.zn. 0T/5/2013, kedy bol uznaný vinným a odsúdený podľa § 360 ods. 2 Trestného zákona, skutkov, ktoré mal spáchať dňa 20.1.2013, dňa 26.1.2013, dňa 27.1.2013, dňa 28.1.2013, v obci S. M., okres T. X., na T. I. č. XXX/X týral svoju matku S. X., rod. W., nar. XX.XX.XXXX v T. X., trvale bytom S. M., T. I. 470/6, s ktorou bývajú v jednej domácnosti a to tak, že sa k nej takmer denne správa agresívne, oplzlo jej nadáva, uráža ju, vyhráža sa jej slovami, že zdochne, že podpáli dom, správa sa k nej pohrdavo, kričí na ňu, oblieva vodou, hádže po nej rôzne veci, ďalej ju v nepravidelných intervaloch viackrát za mesiac fyzicky napáda, päsťou ju udiera do chrbta, do tváre, kedy ju aj oplňuje, dňa 28.07.2018 ju napadol v kuchyni tak, že ju chytil za vlasy, ťahal ju po zemi, mlátil ju päsťou do rôznych častí tela z dôvodu, že potreboval peniaze na drogy, potom ako ju vytiahol na dvor jej z peňaženky vybral 140,-Eur, tiež jej

viackrát zobral peniaze, ktoré minul na drogy, naposledy sa k nej takto správal dňa 13.08.2018, kedy po slovnej hádke chcel na ňu hodiť poleno, pričom týmto svojim agresívnym správaním a konaním u nej vyvoláva obavu o svoj život a zdravie, neustály pocit strachu a stresu, psychického a fyzického utrpenia.

Za to mu bol uložený podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia.

Krajský súd v Trnave (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozhodujúci na podklade odvolania obvineného rozhodol uznesením sp. zn. 3To/86/2023 z 20. februára 2024 tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Obvinený L.Á. X. podal prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu odvolacieho súdu v spojení s prvostupňovým rozsudkom dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

Uviedol v ňom, že na hlavnom pojednávaní na prvostupňovom súde následne aj no odvolacom súde súd bral do úvahy znalecký posudok PhDr. O., ktorého závery boli vyvrátene až dvomi znaleckými posudkami o to: PhDr. E. a PhDr. X.. Rovnako trvá na tom, že prvostupňový o ani odvolací súd sa nevysporiadal so psychologickou definíciou týrania a ani zisteniami znalcov ohľadne poškodenej, jej vnímania, psychického stavu. Z odborného hľadiska je potrebné kumulatívne skúmať 4 aspekty:

1. eskaláciu násilia, od urážok k závažným trestným činom
2. opakovanie o dlhodobosť
3. jasné a nespochybniteľné rozdelenie rolí, kto je obeť a kto páchatel
4. neverejnosť.

V literatúre sa tiež uvádza, že znakmi týrania sú polarita síl tyran - útočník, submisívna obeť, dlhodobosť, neverejnosť, gradácia.

Poškodená nebola ako submisívna analyzovaná ani v jednom znaleckom posudku. Bola patologicky nafiťovaná na obvineného, nejde o patologickú väzbu dlhodobo týranej osoby, ktorá sa stotožňuje s páchatelom, ale postoj matky ťažko skúšanej životom. Jeho správanie bolo emočne podfarbeným správaním submisívneho syna voči dominantnej matke. Ich pocit pripútania bol vzájomný. Poškodená očakávala, že štát pomôže vyriešiť jeho závislosť cez odborníkov. Aj na pojednávaniach nevystupovala poškodená ako submisívna obeť, ale ako osoba aktívne sa brániaca a brániaca záujmy jeho ako svojho syna. Znalci sa nevysporiadali s komunikáciou medzi ním a poškodenou a otázkou, prečo došlo k hádkam. Pri nezhodách išlo o epizodické a nárazové konfliktné situácie, poškodená ako matka sa snažila aktívne vstupovať do procesu, čo nie je správanie sa obeť. Hádky neboli neverejné. Konflikty boli viazané na obdobia, keď nemal finančné prostriedky, pod vplyvom omamných látok a tlakom iných osôb. Keď boli jeho požiadavky uspokojené, nepokračovali. Poškodená nevykazuje znaky týranej osoby. Žiadala súd, aby bolo trestné konanie zastavené.

Podľa § 38 ods. 1 Trestného zákona na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu, priťažujúcu, alebo okolnosť ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Ak je teda dlhodobosť pojmovým znakom trestného činu týrania v základnej skutkovej podstate, nemožno „dlhodobé týranie“ kvalifikovať ako závažnejší spôsob páchania trestného činu, teda ako okolnosť ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Teda na to, aby šlo o týranie zákon vyžaduje naplnenie znaku dlhodobosti.

Výpoveď svedka N. považuje za obvinený za účelovú, pretože bol partnerom poškodenej.

Týranie je podľa obvineného hromadný trestný čin, kde spravidla dochádza ku kumulácii väčšieho množstva menej závažných, ale intenzitou sa stupňujúcich čiastkových útokov. Na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu tiež nebolo zisťované, či sa má kto o poškodenú postarať, s čím sa mal súd vysporiadať s poukazom na § 34 ods. 3 Trestného zákona, podľa ktorého má trest postihovať iba páchatel'a. Poukázal tiež na ustanovenie § 2 ods.7 Trestného poriadku, pretože trestné konanie sa viedlo od roku 2018 do roku 2024.

Navrhol preto, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutia prvého i druhého zrušil.

Matka obvineného (a zároveň poškodená) S. X. podala prostredníctvom právneho zástupcu dovolanie tiež proti vyššie uvedeným rozhodnutiam okresného i krajského súdu. Zároveň navrhla prerušenie výkonu uloženého trestu odňatia slobody obvinenému a povolenie odkladu vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí. Namietala, že predchádzajúce uznesenia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3To/9/2021 a 2To/59/2021 porušili zákon i medzinárodné zmluvy. Odvolací súd mohol a mal rozhodnúť sám po doplnenom dokazovaní. Tým bolo porušené právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Poškodená odmieta prijať svoje zákonné právo byť procesnou stranou daného konania. Nechce byť poškodenou, pretože neexistuje dôkaz o týraní zo strany obvineného.

Podľa nej sú dané dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), f), g), i) Trestného poriadku.

V prípade uznesenia sp. zn. 3To/9/2021 rozhodol krajský súd v nezákonnom zložení, pretože rozhodol predseda senátu a nie senát. Zároveň bolo porušené právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože krajský súd rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vidí v tom, že súdy nevykonali dôkazy, bez ktorých nebolo možné rozhodnúť. Obvinený bol odsúdený pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona za dielčie skutky v čase od 20. januára do 28. januára 2013 pre útoky voči matke, ktoré nepochybne tvorili skutkovú podstatu pokračovacieho trestného činu, ktorý je predmetom dovolacieho konania. Tým, že odvolací súd rozhodol na neverejnom zasadnutí, odňal obvinenému právo na obhajobu.

Namietala tiež, že obhajcovi obžalovaného bolo procesným postupom súdov odňatá možnosť vystupovať ako obhajca obvineného a zároveň ako splnomocnenec poškodenej, podľa nej zákon takúto možnosť nevylučuje.

Priťažujúca okolnosť podľa § 138 písm. b) Trestného zákona nebola vecne správne ustálená. Obvinený bol tiež trestným rozkazom odsúdený za nebezpečné vyhrážanie v roku 2013, hoci toto konanie bolo trestným činom lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona. Následne súd prvého stupňa na základe nezákonného pokynu na záverečnú reč či záverečný návrh obhajcu už nespravodlivo neprihliadal, čím bolo porušené právo na obhajobu a v časti sa neprípustne viedlo trestné stíhanie.

Obvinený nemal možnosť sa k veci vyjadriť, nebol pripustený k súdu a konanie neprebehlo verejne a bez zbytočných prietahov.

Odvolací súd rozhoduje v senáte. Ak o odvolaní rozhodol JUDr. Kresl a ak on bez porady senátu rozhodol, že vec bude prejednaná na neverejnom zasadnutí, došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Poškodená ani obvinený sa teda nemohli vyjadriť k dôkazom. Voči obvinenému bol porušený zákon už v uznesení o začatí trestného stíhania a následne bolo vznesené obvinenie pri nedostatočnom a nesprávnom ustálení skutkového stavu. Prokurátor nemal podať obžalobu, ale vec mal vrátiť policajtovi. Po zmene predsedu senátu vyhlásil okresný súd rozsudok na podstatne a zásadne zmenenom skutku.

Matka obvineného tiež namietala, že pôvodne zvolený obhajca maril úkony trestného konania, že súd prvého stupňa sa v prvom (zrušenom) rozsudku nevysporiadal so závermi znaleckých posudkov, že nebol „priložený“ trestný rozkaz sp. zn. 0T/5/2013 čím nedošlo k naplneniu ustanovenia § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Zopakovala, že JUDr. Kresl nariadil neverejnú zasadnutie senátu a až na ňom došlo k senátnemu rozhodnutiu. Tým boli naplnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a), b) Trestného poriadku. Po prvom rozhodnutí dovolacieho súdu bola vec opäť akoby náhodou pridelená rovnakému sudcovi na krajskom súde JUDr. Kreslovi.

Ak bol obvinený predtým odsúdený za nedovolené vyhrážanie, tak bolo rozhodnuté o dielčích skutkoch, ktoré v tom čase boli páchané ako dielčie skutky pokračujúceho zločinu týrania, čomu však bránila prekážka veci rozhodnutej podľa § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

Rozhodnutie porušuje ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c), g), i), k) Trestného poriadku.

Skutky z trestného rozkazu z roku 2013 prerušujú pokračovanie a vylučujú možnosť hovoriť o páchaní týrania po dlhší čas.

To, že následne po zmene zloženia senátu nemusel súd prvého stupňa opakovať hlavné pojednávanie neznamena, že nemusel prečítať aj záverečnú reč a návrh prednesený obhajcom na hlavnom pojednávaní.

Skutok spáchaný po právoplatnosti trestného rozkazu sp. zn. 0T/5/2013 sa javí byť trestným činom

podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného rozkazu, za ktorý sa javí byť akceptovateľným trest odňatia slobody v trvaní 40 mesiacov.

Navrhla preto, aby dovolací súd na základe dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), g), i), k) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Trnave a rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda a aby sám obžalovaného spod obžaloby oslobodil podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku, prípadne aby sám uznal obvineného za vinného za trestný čin podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. V prípade, že dovolací súd len zruší napadnuté uznesenie navrhla, aby zároveň vec prikázal na rozhodnutie inému senátu krajského súdu.

K dovolaniu obvineného sa využijúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadril prokurátor. Ten uviedol, že obvinený v dovolaní namieta v podstate spôsob hodnotenia dôkazov konajúcimi súdmi, čo však nemôže byť predmetom prieskumu v dovolacom konaní. Odvolací súd sa riadne vysporiadal aj s otázkou naplnenia znaku páchania trestného činu „po dlhší čas“, ktorý je aj podľa prokurátora naplnený. Zároveň z dôvodu rozporov v znaleckých posudkoch okresný súd pribral do konania aj znalecký ústav. Zároveň súd presvedčivo zdôvodnil, prečo nezohľadnil závery znaleckého posudku znalca PhDr. X., CSc.

Navrhol preto, aby dovolací súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolania boli podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobami oprávnenými na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b), ods. 5 Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolania obvineného a jeho matky je potrebné odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného

poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/30/2011 zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Námietky obvineného i jeho matky boli naprieč dovolaním vo veľkej miere predovšetkým skutkového charakteru, najvyšší súd tak hneď úvodom pripomína, že na základe dovolania podaného obvineným a jeho matkou sa skutkovým stavom nie je oprávnený zaoberať.

Dovolaciemu súdu je zároveň zrejmé, že s väčšinou námietok aktuálne uplatnených (opakovane) ako námietky dovolacie, sa vo svojich rozhodnutiach Okresný súd Dunajská Streda a Krajský súd v Trnave už vysporiadali a najvyšší súd preto tam, kde je to vhodné a účelné na túto argumentáciu poukazuje. Vzhľadom na identitu veľkej časti pôvodne odvolacích a aktuálne dovolacích námietok sa preto najvyšší súd nižšie venuje najpodstatnejším tvrdeniam obvineného a jeho matky, ale zároveň summa summarum opakuje už tie závery prijaté vo vyššie citovaných rozhodnutiach súdov nižších stupňov, s ktorými sa stotožnil.

Namietanými tvrdeniami zo strany dovolateľov sa vo svetle vysvetleného v predchádzajúcich riadkoch bolo potrebné zaoberať pod dôvodmi dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku [súd rozhodol v nezákonnom zložení] § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku [trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje], § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom], § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť] a § 371 písm. k) Trestného poriadku [proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné]. Ostatné dôvody dovolania, ktoré označila obhajoba, buď charakteristikou nespádali pod žiaden z dôvodov v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku, viaceré námietky neboli vôbec adekvátne, obvinený i jeho matka dostali jednoznačnú odpoveď už skôr vo veci konajúcimi súdmi a ich argumentáciu by bolo nadbytočné opäť zopakovať alebo správne podradenie tvrdení urobil najvyšší súd nižšie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení.

Nezákonným zložením súdu je potrebné rozumieť situáciu, kedy vo veci konal a rozhodoval súd v rozpore s § 237 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý upravuje, kedy vo veci koná a rozhoduje samosudca, kedy sudca pre prípravné konanie a kedy senát.

Dovolacie námietky matky obvineného v tomto smere jednak atakujú procesný postup pri predchádzajúcich nemeritórnych rozhodnutiach krajského súdu, ktorými bolo rozhodnuté o zrušení

rozhodnutia súdu prvého stupňa a jednak procesný postup pri nariadení verejného zasadnutia pred meritórnym rozhodnutím odvolacieho súdu.

V tejto súvislosti dáva dovolací súd dovolateľke do pozornosti, že prípravu a nariadenie verejného či neverejného zasadnutia zveruje zákon do kompetencie predsedu senátu, pričom následne rozhodne senát. Tak tomu bolo i v danej veci na Krajskom súde v Trnave a preto nebolo zistené naplnenie tvrdeného dovolacieho dôvodu, pretože súd rozhodol meritórne v zákonomnom zložení členmi senátu.

Rovnako tak nenapĺňa uvádzaný dovolací dôvod situácia, ak po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom, je na základe nového odvolania v súlade s rozvrhom práce pridelená vec do rovnakého senátu, v ktorom je zaradený predseda senátu predtým rozhodujúci o odvolaní.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného L. X. zásadným spôsobom, a teda že existuje skutočnosť, ktorá sama o

sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu matka obvineného uviedla v písomných dôvodoch dovolania.

Tá vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentovala vecne (nie však relevantne) v zásade tým, že rozhodovaním odvolacieho súdu v priebehu trestného konania na neverejnom zasadnutí (o zrušení rozhodnutia súdu prvého stupňa) obvinený nemal možnosť vyjadriť sa k predmetu konania a predkladať dôkazy.

Toto tvrdenie je v rozpore so skutočnosťou, pretože obvinený mal počas celého trestného konania vytvorenú možnosť navrhovať dôkazy a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Ak odvolací súd nemeritórnym spôsobom v minulosti rozhodol o zrušení rozhodnutia súdu prvého stupňa na neverejnom zasadnutí, využil len svoju zákonnú možnosť procesného postupu, pričom obvinený mal možnosť v plnej miere pred rozhodnutím vyjadriť sa k veci a následne sa mu po zrušení rozsudku a v priebehu nového prejednania veci na okresnom súde otvorila nová možnosť na uplatňovanie svojich práv.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu preskúmal dovolací súd i námietky matky obvineného voči hodnoteniu dôkazov a skutkového stavu zo strany súdov v tom smere, či v napádaných rozhodnutiach poskytli obvinenému adekvátnu odpoveď na ním vznášané námietky. Následne dovolací súd zistil, že konajúce súdy poskytli obvinenému dostatočne relevantnú argumentáciu na ním vznášané námietky a tiež relevantne odôvodnili, prečo a na základe akých dôkazov vzali podstatné skutočnosti za preukázané a prečo určité dôkazy vyhodnotili ako neverihodné či nedostatočné. To platí tak o výpovediach obvineného, svedkov, ako i znalcov a samotných znaleckých posudkov.

K námietke, že po tom, čo advokát JUDr. Jozef Holíč vystupoval v konaní ako obhajca obvineného a zároveň ako splnomocnenec poškodenej (matky obvineného), nebolo prihlíadané na ním predtým prednesenú záverečnú reč, je potrebné uviesť, že je procesne neakceptovateľné, aby v jednom konaní advokát vystupoval zároveň ako obhajca obžalovaného a splnomocnenec poškodenej. Ich záujmy si totiž logicky odporujú. Tento procesný rozpor bol odstránený tým, že obhajca JUDr. Holíč oznámením z 5. septembra 2022 sa vzdal zastupovania obvineného. Následne na hlavnom pojednávaní dňa 12. septembra 2022 už predniesla záverečnú reč nová obhajkyňa obvineného (vtedy obžalovaného). V tomto postupe nemožno vidieť žiadne porušenie procesných práv obvineného. To napokon vyplýva už z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa.

Už len sumárne možno uviesť, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Nie je ďalej podľa najvyššieho súdu možné podať úspešne dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhom na vykonanie dôkazu nevyhovelo. Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Ak by záver súdu o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy aj ich hodnotenie súdmi nižších stupňov. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, upravovať, alebo meniť iba súd odvolací (§ 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku).

Ak by však aj podľa vyššie uvedených kritérií išlo o porušenie práva na obhajobu, bolo by potrebné posúdiť, či toto právo bolo porušené zásadným spôsobom, a to v závislosti na tom, či by porušenie práva na obhajobu mohlo vyvolať odlišné rozhodnutie vo veci samej.

Možno zopakovať, že z obsahu spisu je však zrejmé, že obvinený mal v konaní pred súdom možnosť navrhnúť, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, čo napokon aj využil a o týchto návrhoch súdy zákonným spôsobom rozhodli.

Taktiež všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Ako však už bolo uvedené, zistenie skutku súdom na podklade dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V úzkej spojitosti s právom na obhajobu treba vnímať právo strany na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ku ktorému sa už najvyšší súd vyššie vyslovil.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia spočíva v troch nasledujúcich a vzájomne sa dopĺňujúcich rovinách:

- a) je korelátom práva účastníka konania prednášať návrhy, argumenty a námietky, aby na tieto dostal od súdu náležitú odpoveď,
- b) predstavuje jednu zo záruk, že „výkon spravodlivosti“ (justice in procedural effect, resp. justice in action) nie je arbitrárny (svojvoľný), nepriehľadný a že rozhodovanie verejnej moci je kontrolované verejnosťou,
- c) vytvára predpoklad pre účinné uplatnenie opravných prostriedkov, ktoré má strana konania k dispozícii.

Napriek nespornému významu vyššie rozvedeného práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia nejde o právo absolútne. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie nemožno interpretovať v tom zmysle, že by zahŕňalo podrobnú odpoveď na každý argument strany konania (Ván de Hurk v. Holandsko, resp. Ruiz Torija v. Španielsko).

Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v. Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne viď napr. Ván de Hurk v. Holandsko). Na podklade takéhoto postupu súdu je následne možné kvalifikovaným spôsobom posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé. Mlčanie odvolacieho súdu ohľadom zákonnosti odmietnutia vykonania dôkazov navrhnutých obvineným odporuje myšlienke spravodlivého procesu (Krasulya v. Rusko).

Jedným zo základných princípov trestného konania je nutnosť starostlivo a úplne popísať dôkazný postup, ktorý súčasne treba logicky a presvedčivo odôvodniť. Uvedenú požiadavku zakotvil zákonodarca do sústavy nárokov na odôvodnenie rozsudku, a tak isto aj uznesenia, ktoré má povahu rozhodnutia vo veci samej. Preto nie je prípustné, aby odôvodnenie rozhodnutia, ktoré musí rešpektovať vyššie vymedzené kritériá, bolo založené na skutkových zisteniach, ktoré nie sú náležitým spôsobom odôvodnené, resp. primerane vysvetlené. Takéto rozhodnutia (ich odôvodnenie alebo absencia takéhoto odôvodnenia tam, kedy rozhodné skutočnosti v zásade musia byť odôvodnené) nie sú adhézne k určité zistenému skutkovému stavu vyjadrenému v odôvodnení dotknutého rozhodnutia. Za takéhoto procesného stavu ide o rozhodnutia, ktoré nerešpektujú požiadavky Trestného poriadku ako základného procesnoprávneho predpisu upravujúceho trestné konanie. V konečnom dôsledku sa takéto rozhodnutie „posúva“ aj do protiústavnej polohy, a to najmä z hľadiska nároku trestne stíhaného obvineného na spravodlivé posúdenie jeho trestnej veci (ÚS 181/2000 - ČR). Napriek prezumpcii, že súd nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy, platí, že musí o vznesených návrhoch na vykonanie dokazovania rozhodnúť a pokiaľ im nevyhoví, musí vo svojom rozhodnutí vysvetliť, z akých dôvodov navrhnuté dôkazy nevykoná, resp. prečo ich neprevzal ako základ svojich skutkových zistení (ÚS 413/2002 - ČR). Je vecou súdov nižšieho stupňa, ktoré dôkazy a v akej kvantite považujú za dostatočné na preukázanie skutkového stavu.

Zo strany odvolacieho súdu ide preto o otázku právnu, kedy by zistené pochybenie mohlo potenciálne zakladať dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (primerane pozri

ITdoV/6/2017). Pre dovolací súd je z pohľadu skúmania dodržania práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku podstatným zistenie či sa súd prvého stupňa, alebo odvolací súd návrhom obvineného na vykonanie dokazovania zaoberali (t. j. či ho zaregistrovali) a súčasne uviedli aspoň stručné dôvody, na podklade ktorých sa takémuto návrhu rozhodli nevyhovieť.

Povinnosťou súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu je rešpektovať ústavne garantované právo obvineného na obhajobu, z ktorého vyplýva požiadavka, aby sa konajúce súdy vysporiadali s námietkami odvolateľa, ktorými toto svoje právo realizuje (pre odvolací súd je táto povinnosť zvýraznená prostredníctvom článku 2 ods. 1 dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd). Túto povinnosť konajúce súdy porušujú, ak ignorujú námietky odvolateľa voči dôkazom, na ktoré je v odsudzujúcom rozhodnutí poukazované ako na kľúčové pre tvrdené skutkové závery.

Výrok rozhodnutia sám o sebe totiž nestačí na to, aby naplnil požiadavku spravodlivého procesu, pretože z pohľadu obvineného je potrebné, aby bolo zrejmé, akými úvahami sa súd riadil, ako sa vysporiadal s dôkazmi a ktorá argumentácia bola pre súd presvedčivejšia a tvorí základ jeho rozhodnutia. Preto musí byť daný výrok náležite odôvodnený. Sprostredkovaným výsledkom je následne možnosť obvineného „skontrolovať“, ako sa súd vysporiadal s jeho argumentáciou a dôkazmi, čím získa obraz o výkone spravodlivosti, v „jej mene“ (Tatishvili v. Rusko). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia sa musí vysporiadať s relevantnými právnymi a skutkovými otázkami, ako aj argumentami obvineného, ktoré sú podstatného právneho významu.

Ak ide o náležitý argument významný pre rozhodnutie, odpoveď naň musí byť nielen konkrétna, no navyše aj v zásade špecifická. Nakoľko platí predpoklad, že v zásade každý návrh obvineného je potrebné vnímať čo do významového hľadiska (pre obvineného) zvlášť citlivo, treba dodať, že v konaní vedenom pred profesionálnymi sudcami, obvineného chápanie jeho odsúdenia vychádza predovšetkým z dôvodov uvedených v súdnych rozhodnutiach. V takých prípadoch musia vnútroštátne súdy uviesť dostatočne jasné dôvody, na ktorých sa zakladajú ich rozhodnutia. Odôvodnené rozhodnutia tiež slúžia v dokazovaní stranám, ktoré boli vypočuté, a tým prispievajú k väčšej ochote prijať rozhodnutia o „ich“ strane. Okrem toho je povinnosťou súdu založiť svoje úvahy na objektívnych argumentoch a tiež chrániť právo na obhajobu. Rozsah povinnosti odôvodnenia závisí od povahy rozhodnutia a musí byť stanovený s ohľadom na okolnosti prípadu.

Na splnenie požiadavky na spravodlivý proces, obvinený a samozrejme aj verejnosť musia byť schopní pochopiť verdikt súdu, ktorý bol daný - to je zásadnou poistkou proti svojvôli (Taxquet v. Belgicko). V nadväznosti na to je úlohou súdu, aby sa jasným, právne korektným, no najmä zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami, ktoré tvoria podklad jeho rozhodnutia z hľadiska právneho významu (IV. ÚS 14/07).

Okresný súd i krajský súd, ako už bolo vyššie uvedené, v napádaných rozhodnutiach dôsledne, precízne, zrozumiteľne a vyčerpávajúco rozobrali všetky vykonané dôkazy, tieto vyhodnotili jednotlivo i v súhrne, presvedčivo vysvetlili, prečo neuverili tvrdeniam obvineného a najmä, ktoré dôkazy preukazujú jeho vinu. Rovnako vysvetlili obvinenému, prečo na ustálenie viny nie je nutne potrebné zistenie syndrómu týranej osoby u poškodenej osoby.

Zo zmieneného vyplýva, že v trestnej veci obvineného skutočne nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodenej, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje.

Matka obvineného tento dovolací dôvod oprela v podstate o tvrdenie, že sa necíti byť poškodenou v danej trestnej veci. Toto jej subjektívne presvedčenie je však bezpredmetné pre posúdenie naplnenia uvedeného dôvodu dovolania. Zároveň je potrebné pripomenúť i skutočnosť, že podľa § 211 ods. 1

Trestného poriadku nie je poškodený v prípade trestného činu podľa § 208 Trestného zákona oprávnený udeľovať súhlas s trestným stíhaním jemu blízkej či inej osoby.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok ESĽP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok ESĽP z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok ESĽP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok ESĽP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok ESĽP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom, nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, o nevykonaní navrhnutého dôkazu súdom (o odmietnutí vykonania, ktorého bolo rozhodnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodnutie o tom bolo riadne odôvodnené minimálne v rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) zodpovedať dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku.

Výslovený záver v plnom rozsahu zodpovedá doterajšej aplikačnej praxi i judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nemožnosti preskúmavania správnosti a úplnosti skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní, s výnimkou prieskumu ich rozhodnutí uvedeným spôsobom z podnetu dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Pokiaľ tak neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní dovolací súd nemôže preskúmať v rámci dovolateľom (obvineným alebo generálnym prokurátorom) uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nemožno takéto „skutkové“ preskúmanie rozhodnutí súdov v pôvodnom konaní dosiahnuť (a vo svojej podstate obchádzať) prostredníctvom uplatnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c), resp. písm. g) Trestného poriadku, konkrétne uplatnením dovolacej námietky spočívajúcej v tom, že v pôvodnom konaní nebol vykonaný konkrétny dôkaz, ktorý však podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa vzhľadom na jeho význam (dôležitosť) vykonaný byť mal.

Posúdenie dôležitosti (významu) konkrétneho dôkazu totiž nie je možné bez komplexného vyhodnotenia dôkazného stavu na podklade rozsahu a kvality procesu dokazovania vykonaného súdmi v pôvodnom konaní, ktorého výsledkom je nimi zistený skutkový stav, v konečnom dôsledku odzrkadený v tzv. skutkovej vete výroku o vine obvineného.

Záver o dôležitosti (významu) takého dôkazu preto logicky nie je možný bez primárneho posúdenia otázky náležite zisteného skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ktorý je zase výsledkom procesu hodnotenia dôkazov podľa kritérií upravených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého obsahu je navyše nepochybné, že žiadny dôkaz v trestnom konaní nemožno posudzovať izolovane od iných, v danej veci zabezpečených, resp. vykonaných dôkazov.

Vyššie uvedený záver tak zohľadňuje systematickú prepojenosť jednotlivých dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomné vzťahy a obsahovú nadväznosť, v posudzovanom prípade medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku v podstate obvinený i jeho matka len uviedli, že sa nestotožňujú s hodnotením vykonaných dôkazov zo strany súdov oboch stupňov a to najmä vo vzťahu k záverom znaleckých posudkov.

Táto ich námietka však nespadá pod uvedený dovolací dôvod a dovolací súd sa k ich tvrdeniam vyjadril už pri hodnotení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (viď vyššie).

S poukazom na uvedené najvyšší súd nezistil ani naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Ako z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak aj z inštitútu dovolania je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštančné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

Dovolací súd dovolateľom pripomína, že právomoc dovolacieho súdu je v prípade dovolania podaného oprávnenou osobou uvedenom v § 369 ods. 2 Trestného poriadku striktne ohraničená dôvodmi dovolania len podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (prvá veta v odseku 2 § 369 Trestného poriadku) a

pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (tento prípad), navyše vetou za bodkočiarkou - „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že dovolací súd nemôže už v tretej inštancii opätovne hodnotiť dôkazy, a tak dokonca dospieť k iným, nepochybne skutkovým záverom, spočívajúcim v tom či boli, resp. neboli konaním uvedeným v skutkovej vete obžaloby naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Hodnotenie dôkazov a vyvodenie z toho právnych záverov je celkom nepochybne kategóriou procesného práva - § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Je potom bez významu, či dospeli skôr konajúce a rozhodujúce súdy pri použití ich zákonom zverenej povinnosti tak, ako je táto vymedzená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku k záverom markantne odlišným od tých, ktoré v podanom dovolaní predkladá subjekt podávajúci dovolanie.

Ustálenie záveru o naplnení, či nenaplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu vždy podlieha rozboru dôkaznej situácie a okolností prípadu, pričom postup podľa § 119 ods. 1 Trestného poriadku (čo je tak isto kategória procesného práva) ukladá povinnosť dokazovať v trestnom konaní najmä

- a) či sa stal skutok a či má znaky trestného činu,
- b) kto tento skutok spáchal a z akých pohnútok,
- c) závažnosť činu vrátane príčin a podmienok jeho spáchania,
- d) osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia,
- e) následok a výšku škody spôsobenú trestným činom,
- f) príjmy z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a cenu,
- g) majetkové pomery na účely odňatia výnosov z trestnej činnosti.

S poukazom na vyššie uvedené potom najvyšší súd dovolacie námietky - ktoré smerujú len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov - označí v konkrétnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Navyše, ak takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo súladný s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je už skôr zmieňovaná procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd preto pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným či jeho rodinným príslušníkom nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - viď veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Obaja dovolatelia v danej veci namietajú právnu kvalifikáciu trestného činu podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona. Inými slovami, namietajú aplikáciu osobitného kvalifikačného momentu podľa § 138 písm. b) Trestného zákona - teda páchanie trestného činu po dlhší čas.

Argumentujú tým, že keďže na naplnenie znakov trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona sa vyžaduje určité „opakované“ a „dlhodobejšie“ pôsobenie páchatel'a i početnosť útokov, je takýto trestný čin automaticky páchaný po dlhší čas“ a toto je automaticky zákonným znakom už základnej skutkovej podstaty. Poukazujú pritom na ustanovenie § 38 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

Podstatou týrania a jeho následku v podobe fyzického alebo psychického utrpenia podľa § 208 Trestného zákona je vo všeobecnosti to, že ide zo strany páchatel'a o určitý čas trvajúce zlé zaobchádzanie, ktoré spravidla pozostáva z rôznych útokov proti týranej osobe, pričom nie je nutné, aby

všetky či niektoré z nich vyústili napríklad do ublíženia na zdraví. Kvalifikačným hľadiskom následku trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby vo forme spôsobenia fyzického alebo psychického utrpenia je preto jeho hromadnosť (či trvalosť), teda to, že útoky sú opakované (či sústavné) a práve táto opakovanosť spôsobuje fyzické či psychické utrpenie poškodenej osoby, ktoré nie je len celkom krátkého, prechodného charakteru.

Teda aj keď vychádzame z premisy, že v prípade týrania pôjde o konanie, ktoré vyžaduje určitú opakovanosť po nie len prechodnú dobu, nesmieme si zamieňať pojmy „po dlhší čas“ a „po nie len prechodnú dobu“.

Už samotný znak hromadnosti a opakovania indikuje v sebe, že takéto útoky (konanie) nie sú len jednorazovými epizódami, ale že sú sprevádzané určitým časovým obdobím, ktoré nemožno označiť za epizodické - po prechodnú dobu.

Naproti tomu termín „po dlhší čas“ výrazne prekračuje aj trvanie „nie len po prechodnú dobu“ a do popredia sa dostáva už prioritne forma trvalosti, či trvácnosti, ktorú je možné počítat' spravidla až na roky.

Uvedené potom indikuje, že aj keď sa na naplnenie zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona vyžaduje „atakovanie“ objektu po určitý minimálny čas, nie je vylúčené aby bol v prípade dlhodobých a opakovaných útokoch urobený záver aj o naplnení kvalifikovanej skutkovej podstaty daného trestného činu v zmysle § 208 ods. 3 písm. d) Trestného zákona.

Zároveň možno uviesť, že Trestný zákon v žiadnom svojom ustanovení neurčuje, čo sa považuje za páchanie trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby po dlhší čas. Naplnenie tohto zákonného znaku osobitného kvalifikačného pojmu závažnejšieho spôsobu konania je preto potrebné posudzovať striktne individuálne, v závislosti od osobitostí konkrétneho prípadu.

V danom prípade páchanie trestného činu po dobu 7 rokov je jednoznačne možné považovať za páchanie po dlhší čas.

Pre dovolací súd je v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený L. X. blízkej osobe (matke) spôsobil fyzické a psychické utrpenie bitím, kopaním, údermi, spôsobením rán rôzneho druhu, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu a stresu, citovým vydieraním a iným správaním, ktoré ohrozovalo jej fyzické a psychické zdravie a obmedzovalo jej bezpečnosť, a čin spáchal závažnejším spôsobom konania - po dlhší čas v trvaní 7 rokov.

Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že obvinený sa v dňoch 20., 26., 27. a 28. januára 2013 dopustil skutkov, za ktoré bol uznaný za vinného trestným rozkazom a ktoré naplňali skutkovú podstatu iného trestného činu.

Tým je plne odôvodnená právna kvalifikácia tak, ako ju ustálili súd prvého i druhého stupňa.

Ďalšie námietky dovolateľov v rámci tohto dovolacieho dôvodu spočívali v podľa nich nesprávnom hodnotení dôkazov, čo je však aktuálne mimo dovolacieho prieskumu.

Už následne len na okraj možno podotknúť, že neboli zistené ani také zmeny v opise skutku oproti obžalobe, ktoré by narušovali jeho totožnosť.

Najvyšší súd nezistil ani pochybenia súdov pri ukladaní trestu menovanému obvinenému. Primeranosťou resp. neprimeranosťou výšky uloženého trestu sa dovolací súd ani nie je oprávnený zaoberať.

Z uvedeného vyplýva, že v danej veci nemožno dospieť ani k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto dovoláciu argumentáciu obvineného najvyšší súd odmietol ako zjavne nedôvodnú.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné.

Podstatou tejto dovolacej námietky bolo, že obvinený bol trestným rozkazom Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. OT/5/2013 z 29. januára 2013 bol uznaný vinným a odsúdený podľa § 360 ods. 2 Trestného zákona za skutky, ktoré mal spáchať dňa 20. januára 2013, dňa 26. januára 2013, dňa 27.

januára 2013, dňa 28. januára 2013. Uvedené predchádzajúce odsúdenie tvorí podľa obvineného prekážku nového odsúdenia a to s poukazom na ustanovenie § 9 ods. 1 písm. e), f), g) Trestného poriadku.

Podľa § 9 ods. 1 Trestného poriadku trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené,

- a) ak je trestné stíhanie premĺčané,
- b) ak ide o osobu, ktorá je vyňatá z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu, alebo o osobu, na ktorej stíhanie je potrebný súhlas, ak taký súhlas nebol oprávneným orgánom daný,
- c) ak ide o osobu, ktorá pre nedostatok veku nie je trestne zodpovedná,
- d) proti tomu, kto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho,
- e) ak ide o osobu, proti ktorej sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozsudkom súdu alebo bolo právoplatne zastavené, podmienne zastavené a obvinený sa osvedčil alebo sa skončilo schválením zmieri a zastavením trestného stíhania, ak rozhodnutie nebolo v predpísanom konaní zrušené,
- f) ak je trestné stíhanie podmienené súhlasom poškodeného a nebol súhlas daný alebo bol vzatý späť, alebo
- g) ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

Ako je zrejmé z výrokovej časti rozsudku súdu prvého stupňa a napokon i z jeho odôvodnenia, zo skutku bolo vyňaté konanie obvineného, ktorého sa dopustil v dňoch 20. januára 2013, 26. januára 2013, 27. januára 2013 a 28. januára 2013, ktoré bolo posúdené ako iný trestný čin a za ktoré bol právoplatne uznaný za vinného uvedeným trestným rozkazom Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. OT/5/2013 z 29. januára 2013.

Za uvedené konanie a časové obdobie teda okresný súd v konaní sp. zn. 1T/131/2018 neposudzoval opätovne vinu, ani neukladal trest.

Prekážka trestného stíhania s poukazom na res iudicata v zmysle § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku preto v danom prípade neexistovala.

Zároveň neexistovala ani prekážka trestného stíhania z dôvodu absencie súhlasu poškodenej s poukazom na ustanovenie § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, pretože súhlas poškodenej sa na daný trestný čin nevzťahoval.

Rovnako tak nebola prítomná ani prekážka trestného stíhania podľa § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Ani tento dovolací dôvod preto nebol naplnený.

Ak sa najvyšší súd nevyjadril bližšie k niektorej z dovolacích námietok dovolateľov, je tomu tak z dôvodu, že tieto nepovažoval za relevantné alebo vecne súvisiace.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie žiadneho z dôvodov dovolania namietaných dovolateľmi, rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.